

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. I. Quibusdam præmissis, prima difficultas resolvitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

Sancti, & similiter ad causandam gratiam in Angelis & primis parentibus; quia tamen Christus Dominus de facto non ordinavit propria merita ex gratia procedentia ad tales effectus, de facto non se extendit ad illos.

28. Objicies sexto: Gratia in esse gratiae reddit hominem acceptum ad gloriam: Sed gratia habitualis Christi non reddit illum acceptum ad gloriam infinitam: Ergo non est infinita in ratione gratiae.

29. Respondeo primo, acceptionem ad gloriam per modum hereditatis, praestari à gratia habituali, prout qualitas physica est, subindeque gloriam, ut hereditatem, debere commensurari cum physica entitate illius, posse tamen dari alteram acceptionem ad gloriam per modum praemij & coronae, quae actibus meritoriis correspondet; & istam reddere Christum acceptum ad gloriam infinitam, cum in actibus meritoriis Christi, quantum est de se, condignitas infinitae gloriae deitur.

30. Secundo responderi potest cum Joanne à S. Thoma, concessa absolute Majori, negando Minorem: sicut enim gratia Christi, ut conjuncta Verbo, est infinita moraliter, ita dat acceptionem ad gloriam infinitam, non quidem physice & intensive, sed moraliter & appetitive; quia etiam ipsa gloria Christi habet infinitum valorem & aestimabilitatem ex conjunctione ad Verbum, & ex eo quod actibus meritoriis Christi, qui in genere moris sunt valoris infiniti, correspondet.

31. Objicies septimo: D. Thomas hic art. 11. docet gratiam Christi posse dici infinitam, sicut lux Solis infinita dicitur: Sed lux Solis non est infinita simpliciter in ratione lucis, alias omnem lucis perfectionem contineret: Ergo pariter gratia habitualis Christi non est infinita simpliciter in ratione gratiae, vel in esse moris.

32. Respondeo illam similitudinem D. Thomae non tenere in omnibus, sed in hoc quod sicut lux Solis non determinatur ad hunc vel illum effectum in particulari, sed generaliter se extendit ad omnes effectus lucis; ita gratia Christi generaliter se extendit ad omnes effectus possibiles gratiae, ut supra dictum est. Differentia tamen est inter gratiam Christi, & lucem Solis, quoad hoc quod lux Solis habet solum esse physicum, nec participat aliquam dignitatem moralem ex subiecto in quo est: At vero gratia Christi non solum habet esse physicum, ratione cujus est finita in genere physico; sed etiam participat dignitatem quandam moralem ex supposito divino in quo est; & quia haec dignitas est simpliciter infinita, gratia Christi, in esse gratiae, vel in esse moris spectata, dicenda est simpliciter infinita; lux autem Solis non est dicenda simpliciter infinita, sed tantum cum addito, vel secundum quid.

§. III.

Corollarium notatu dignum.

33. EX dictis inferes, quod si non repugnaret qualitas infinitae intensiois in actu, gratia Christi hanc infinitatem habuisset.

Probatur primo hoc corollarium: Si Christus suis meritis assecutus fuisset gratiam, foretque possibilis infinita intensio illius, eam suis meritis obtinuisset; nam illius merita, cum essent valoris infiniti, ad gratiam infinitè intensam haberent condignitatem, & alias absque fundamento solido pactum ex parte Dei, & ordinatio ex parte Christi ad illam promerendam negarentur: Ergo

A licet Christus absque meritis gratiam obtinuerit, si tamen foret possibilis infinita intensio gratiae, de facto fuisset ei infusa. Paret Consequentia, alias melius fuisset Christo gratiam per merita quam sine meritis obtinere, & isto excessu sine causa fuisset privatus, quod asserendum non est.

Probatur secundo: Gratia infinitè intensa humanitatem Christi, ob illius conjunctionem ad Verbum, deceret, cum sit dispositio illam concommittans, ut disp. 10. ostensum est: Ergo si illa esset possibilis, de facto fuisset humanitati Christi collata.

Confirmatur: Deus taliter erga Christum se gessit, ut omnia dona unioni hypostaticae, & visioni beatificae non repugnantia ipsi concesserit, & hoc ob dignitatem Verbi terminantis humanitatem: Sed gratia infinitè intensa, nec visioni beatificae, nec unioni hypostaticae repugnaret, imò istam maxime deceret: Ergo si gratia infinitè intensa esset possibilis, de facto fuisset humanitati Christi concessa, ob dignitatem Verbi terminantis humanitatem. Sicut etiam si possibilis esset omnium possibilium cognitio, de facto Christus omnia possibilia cognosceret; quia similiter omnium possibilium cognitio humanitatem Christi deceret, ob dignitatem Verbi illam terminantis.

Dices, Gratia infinitè intensa ad finem redemptionis necessaria non est, utpote cum non ex illa, sed ex gratia unionis infinitas meritoria & satisfactoria in operationibus Christi sumatur: Ergo cum gratia non minus abhorreat à superfluo quam natura, etsi gratia infinitè intensa foret possibilis, non fuisset tamen humanitati Christi collata.

Sed contra: Infusio gratiae habitualis in primo instanti conceptionis, ad finem redemptionis non fuit necessaria; & tamen quia humanitatem Christi ob dignitatem Verbi decebat, Theologi fatentur eam ab initio conceptionis habuisse: Ergo similiter, quamvis gratia infinitè intensa ad finem redemptionis necessaria non esset, quia tamen humanitatem Christi, ob dignitatem Verbi, deceret; si fuisset possibilis, de facto humanitati Christi concessa fuisset. Addo quod, si haec instantia valeret, sequeretur non fuisse infusam Christo gratiam habitualement, illa enim ad finem redemptionis non erat necessaria simpliciter, cum non ex illa, sed ex gratia unionis, seu infinita dignitate personae divinae, infinitas meritoria & satisfactoria in operationibus Christi sumatur.

ARTICVLVS II.

Utrum in Christo sit gratiae plenitudo, subindeque gratia tam intensa, ut omnem gratiam Angelorum & hominum collectivè sumptam excedat?

§. I.

Quibusdam praemissis, prima difficultas resolvitur.

Suppono primo ex D. Thoma hic art. 9. duplicem posse dari gratiae plenitudinem: alteram intensivam, quae sumitur ex intensione illius in anima; alteram extensivam, quae est ex virtute operativa illius, quae ad omnes ejus effectus se extendit.

Suppono secundo ex eodem S. Doctore art. 10. plenitudinem intensivam gratiae adhuc esse du-

plicem: alteram formalem quæ se tenet ex parte ipsius gratiæ, quando scilicet habetur in maxima excellentia & intensione quæ potest haberi de potentia ordinaria: alteram subjectivam, se tenentem ex parte subjecti; quando nimirum subjectum habet omnem gratiam ad suum statum seu officium pertinentem, & à divina providentia & sapientia omnia in numero, pondere, & mensura disponente & producente, præordinatam & præparatam.

38. Suppono tertio, quod licet gratia Christi intensivè finita sit, ut articulo præcedenti ostendimus, tam copiosa tamen & intensa est, ut non modo eam nullius puræ creature gratia excederit, sed ne æquaverit quidem. Unde Gregorius Magnus lib. 18. Moral. cap. 34. exponens verba illa Job: *Non adequabitur ei topazium*, ad sanctos homines aptat, qui quantalibet sanctitatis prærogativâ præfulgeant, Christo æquari vel comparari non possunt, quia omnes quotquot stillicidium aliquod sanctitatis sunt adepti, è Christi fonte hauserunt gratiam. *Dum in Deum* (inquit) *conversa gentilitas credidit, ex ea multis ita sunt dono Spiritus locupletati, ut quasi multis coloribus, sic multis virtutibus luceant. Sed ne acceptis quisquam virtutibus exollatur, à sancto viro nunc dicitur: Non adequabitur ei topazium de Ethiopia, ac si aperte dicat: Nullus sanctorum, quibuslibet virtutibus plenus, ex ista tamen nigredine mundi collectus, æquari ei potest de quo scriptum est, quod nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei.* Et exponens illud Canticorum 1. *Nolite me considerare quod fusca sim, quia decoloravit me Sol*, hoc refert ad sponsam, seu animam, quæ à Christo vero iustitiæ Sole proficitur se decoloratam. *Sol* (inquit) *eam decoloravit, quia quantumlibet fulgeat anima, in comparatione Christi fulgorem amittit. Sunt quippe nonnulli qui in hac nocte mundi, velut stelle hominibus fulgent, & luminaria proximis apparent: sed mox ut iustitiæ Christi se comparant, quasi sine luce sunt, qui bene incomparabiliter prius hominibus lucebant.*

39. Hæc sunt certa & indubitata apud omnes, unde solum difficultas est, an in anima Christi sit gratiæ plenitudo, eaque tanta, ut non solum intensiorem gratiæ consiliet hominis, vel Angelis, sed omnem etiam gratiam Angelorum & hominum collectivè sumptam excedat: Pro resolutione

Dico primò: in Christo est plenitudo gratiæ, tam intensiva, quàm extensiva, secundum potentiam Dei ordinariam, nec tantum ea quæ se tenet ex parte subjecti, & subjectiva dicitur, sed etiam quæ se tenet ex parte ipsius gratiæ, & formalis appellatur.

40. Prima pars hujus conclusionis patet: Tunc enim habetur plenitudo gratiæ, tam intensiva, quàm extensiva, secundum potentiam Dei ordinariam, quando habetur in ea intensione quæ major dari non potest ex divina ordinatione, & se extendit ad omnes effectus gratiæ, juxta eandem ordinationem possibiles: Sed talis est gratia Christi, ut statim dicitur: Ergo in Christo est plenitudo gratiæ, tam intensiva, quàm extensiva, secundum potentiam Dei ordinariam.

41. Secunda vero pars suaderetur. Et in primis quod in Christo sit plenitudo gratiæ se tenens ex parte subjecti, manifestum est: Tunc enim aliquis dicitur habere plenitudinem gratiæ ex parte subjecti, quando habet omnem gratiam statui & offi-

A cio ad quod à Deo eligitur necessariam, ut in secunda suppositione declaravimus: Sed Christus habet gratiam necessariam ad dignitatem Capitis & Redemptoris, ad quam à Deo electus est, cum Deus unicuique det gratiam juxta exigentiam officij ad quod eligitur, quia eligendo aliquem ad aliquod officium, non supponit, sed reddit ipsum idoneum: Ergo in Christo est plenitudo gratiæ se tenens ex parte subjecti.

Quod autem etiam in eo sit plenitudo gratiæ se tenens ex parte ipsius, probatur triplici ratione D. Thomæ hic art. 9. Prima est: Quotò aliquod receptivum propinquius est causæ influenti, tantò abundantius ipsius influxum recipit: Ergo anima Christi, quæ propinquius conjungitur Deo inter omnes rationales creaturas, ratione unionis hypostaticæ, maximam recipit influentiam gratiæ ejus.

Secunda: Anima Christi gratiam recepit, ut ex ea quodammodo transfunderetur in alios: Ergo oportuit quod haberet maximam gratiam; sicut ignis qui est causa caloris in omnibus calidis, est maxime calidus. Quam rationem eleganter expendit Novatianus in libro de Trinit. cap. 19. his verbis: *Spiritus Sanctus habitat in Christo plenus & totus, nec in aliqua mensura aut portione mutilatus, sed cum tota sua redundantia cumulatiè distributus & missus; ut ex illo deliberationem quandam gratiarum ceteri consequi possint, totius Sancti Spiritus in Christo fonte remanente, ut ex illo donorum atque operum vena duceremur, Spiritu Sancto in Christo affluenter habitante.*

Tertia: Anima Christi habuit gratiam ad omnes operationes vel effectus gratiæ, quia ei fuit data tanquam cuidam universali principio in genere habentium gratiam: Sed virtus primi principij alienius generis, universaliter se extendit ad omnes effectus illius generis; juxta Dionysium 4. de divin. nomin. & Philosophum dicentem quod primum in unoquoque genere est causa cæterorum illius generis: Ergo in Christo est plenitudo gratiæ formalis, & tenens se ex parte gratiæ.

Aliam rationem insinuat idem S. Doctor art. 12. in corp. ubi sic dicitur: *Sicut aliarum formarum est ex divina sapientia determinata propria mensura, ita & gratiæ, secundum illud Sapient. 11. Omnia in numero & pondere & mensura disposuisti. Mensura autem unicuique formæ presignitur per comparisonem ad suum finem: sicut non est major gravitas, quàm gravitas terre, quia non potest esse inferior locus loco terra. Finis autem gratiæ est unio creaturae rationalis ad Deum: non potest autem esse nec intelligi major unio creature rationalis ad Deum, quàm quæ est in personâ; & ideo gratia Christi pertingit ad summam mensuram gratiæ.*

Hanc gratiæ Christi plenitudinem diligenter enucleat Toletus in cap. 2. Joan. annot. 47. & in cap. 1. Lucæ annot. 104. eamque eleganter expressit Laurentius Justinianus, libro de casto conubio Christi & animæ cap. 10. his verbis: *[Multimodè cognoscitur illius gratiæ plenitudo, in Christo namque fuit gratia sufficientiæ, quæ in iusto quolibet reperitur. Fuit gratia copię, quæ Apostolis donata est, Spiritu Sancto super ipsos descendente, sicut scriptum est, repleti sunt omnes Spiritu Sancto. Fuit gratia universalitatis, quæ est in Ecclesia, cui nullum deest donum. Fuit gratia excellentiæ, quæ Beatæ Virgini concessa est. Fuit gratia superfluentiæ, de qua dicitur, plenum*

gratia & veritatis. Fuit quoque in ipso mediatore à sui conceptione *gratia capitis*. Non solum autem in quantum Deus caput est Ecclesiae, sed etiam in quantum homo, & influit motum & spiritum gratiae in cunctos qui illi copulantur per fidem rectam, vel fidei sacramentum. Fuit etiam gratia unionis, de qua supra dictum est. Hæc Iustinianus de plenitudine gratiae Christi. Sed cave ne putes hanc tantam diversitatem gratiarum, ex quibus hanc plenitudinem constat, constare ex multiplicibus formis supernaturalibus specie diversis; unica enim gratia Christi habitualis, vel unio hypostatica, ad illa omnia sufficit.

§. II.

Duo corollaria notatu digna.

47. EX dictis inferes primò, plenitudinem gratiae formalem esse propriam Christo, non verò plenitudinem subjectivam.

Prima pars hujus corollarii patet ex supra dictis, solus enim Christus habet gratiam, & in maxima excellentia seu intensione quæ haberi potest de lege Dei ordinaria, & in maxima extensione ad omnes gratiae effectus.

Secunda etiam manifesta est: Tunc enim aliquis dicitur habere plenitudinem gratiae subjectivam, seu ex parte subjecti se tenentem, quando habet omnem gratiam ad suum statum seu officium pertinentem; & secundum mensuram ei à Deo præfixam, ut in secunda suppositione declaravimus: At non solum Christus, sed etiam sancti habent gratiam intensam secundum mensuram à Deo præfixam, juxta illud Pauli ad Ephes. 4. *Unicuique nostrum data est gratia secundum mensuram donationis Christi*. Similiter plures sancti habuerunt omnem gratiam ad eorum statum & officium pertinentem, unde idem Apostolus ad Ephes. 3. *Mihi omnium Sanctorum minimo data est gratia hac illuminare omnes &c.* Ergo plenitudo gratiae subjectiva, non est propria Christi, sed pluribus Sanctis convenit. Quare S. Doctor hic art. 10. ad 1. *Beata Virgo dicta est plena gratia, non ex parte ipsius gratia, quia non habuit gratiam in summa excellentia quæ potest haberi, nec ad omnes effectus gratia, sed dicitur fuisse plena gratia per comparationem ad ipsam, quia scilicet habebat gratiam sufficientem ad statum illum ad quem erat electa à Deo, ut esset scilicet mater unigeniti ejus. Et similiter Stephanus dicitur plenus gratia, quia habebat gratiam sufficientem ad hoc quod esset idoneus minister & testis Dei, ad quod erat electus. Et idem dicendum de alijs. Harum tamen plenitudinum una est plenior altera, secundum quod aliquis est divinitus præordinatus ad altiore vel inferiorem statum. Unde inter omnes sanctos Beatissima Virgo, utpote ad dignitatem matris prædestinata, plenitudinem gratiae subjectivam perfectissimè habuit, ut differt declarat D. Bernardus homil. 3. super *Misus* est, his verbis: *Legimus in Actibus Apostolorum, Stephanum plenum gratia & Apostolos fuisse repletos Spiritu Sancto, sed longe dissimiliter à Maria. Alioquin nec in illo habitavit plenitudo divinitatis corporaliter, quemadmodum in Maria; nec illi conceperunt de Spiritu Sancto, quomodo Maria.**

48. Inferes secundò, In Christo plenitudinem gratiae formalem, coincidere cum plenitudine gratiae subjectivæ: quia est in illo in summo secundum

A determinationem divinæ voluntatis & sapientiæ, nam inter gradus gratiæ quos Deus impertiri decrevit, supremum Christo concessit. Non sic in alijs sanctis, & ideo in illis plenitudo gratiæ subjectivæ, cum plenitudine formali non coincidit, sicut in Christo.

§. III.

Alia difficultas expeditur.

Dico secundò: gratia Christi habitualis intensione superat totam gratiam Angelorum omnium simul sumptorum. Ita Alvarez disp. 37. & Suarez disp. 22. sect. 2. in fine, & alij, sequiturque ex jam dictis: Nam si anima Christi gratiam recepit, ut ex ea quodammodo transfunderetur in alios; & si de plenitudine ejus omnes creaturæ rationales accipiunt quasdam tantum gratiæ particulas, nunquam adæquabunt, etiam simul collectæ, ejus plenitudinem, sed illa totam gratiam Angelorum omnium & hominum simul sumptorum intensione superabit. Et certe ita sentire decet de vero iustitiæ Sole, & gratiarum omnium fonte. Sicut enim Sol plus solus lucet habet, quam quævis lucida inferiora; ita & Christus plus sanctitatis & gratiæ fortitur solus, quam simul omnes sancti in cælo & in terra, habentes de plenitudine ejus exiguum participationem. Item sicut fons plus aquæ habet, quam rivi omnes ad quos ab ipso aqua defluit; ita & Christus, quem pulcherrimè fonti gratiæ comparat S. Bernardus serm. de nativitate. Deiparæ, uberiorem gratiam sanctificantem adeptus est, quam omnes simul qui ab eo gratiam hauriunt. Et hoc quia est unigenitus, & Filius naturalis: propterea dicitur ad Hebræos 1. *Tanto melior Angelis effectus* (non solum in gratia unionis, sed etiam in gratia habituali) *quanto differentiùs præ illis nomen hereditavit: cui enim dixit aliquando Angelorum filius meus es tu, ego hodie genui te?* Unde Cyrillus lib. 1. in Joan. cap. 17. *Sancti veluti verba in domo sunt, filius autem in domo sua versatur.* Ex quo infert quod alij Sancti habuerunt quadam gratia munera, Christus amplam & totam hereditatem. Et Hieronymus in cap. 11. Isaia: *Quia in ipsa complacuit omnem plenitudinem divinitatis habitare corporaliter, nequaquam per partes, ut in cæteris Sanctis, sed juxta Evangelium quod Hebræi sermone conscripserunt Nazareti, descendit super eum omnis fons Domini.* Ergo Scripturæ & Ss. Patribus consonum est asserere, gratiam Christi habitalem, totam gratiam Angelorum & hominum, simul & collectivè sumptam, intensione superare.

§. IV.

Solvuntur objectiones.

E Obijcies primò contra primam conclusionem: Gratia Christi non fuit infinita intensivè, sed potuit augeri, ut dicemus articulo sequenti, & similiter non produxit in Christo omnes virtutes quæ ab ea solent emanare, nimirum fidem, spem, & poenitentiam: Ergo nec intensiva nec extensiva plenitudo gratiæ fuit in anima Christi.

Respondeo, cōcesso Antecedente, negando Consequentiam, licet enim gratia Christi intensivè finita fuerit, fuit tamen summa quæ ex Dei ordinatione danda erat, quod sufficit ut anima Christi plenitudinem gratiæ habere dicatur, & collectionem